

KRE BTK Pszichológiai Intézet

Kurzus kódja és címe:

BPS1470 Szociálpszichológia műhelymunka

Oktató:

Léder László

***Az első gyermeküket tervező párok előrelátható munkamegosztása,
illetve az apai jelenlét fontossága a gyermekgondozásban a
párkapcsolati elégedettség fényében***

Készítette: ***Balog Virág Ágnes***

Neptun kód: ***WPKFZ0***

Pszichológia BA nappali

Félév: 2020/2021 tavasz

Tartalom

ABSZTRAKT	3
BEVEZETŐ	3
ELMÉLETI HÁTTÉR.....	4
AZ EGYÜTT ÉLŐ PÁROK KÖZÖTTI MUNKA-MAGÁNÉLET EGYENSÚLY	4
AZ EGYÜTT ÉLŐ PÁROK MUNKAMEGOSZTÁSA A GYERMEKGONDOZÁSBAN.....	5
A PÁRKAPCSOLATI ELÉGEDETTSÉG A SZÜLŐVÉ VÁLÁSBAN	6
MIKOR KEZDŐDIK AZ APASÁG?	7
HIPOTÉZISEK	8
MÓDSZER.....	9
1. VIZSGÁLATI SZEMÉLYEK.....	9
2. ESZKÖZÖK.....	10
3. ELJÁRÁS.....	12
EREDMÉNYEK	13
DISZKUSSZIÓ	13
ÖSSZEGZÉS, KITEKINTÉS	14
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.....	15
BIBLIOGRÁFIA.....	16
MELLÉKLETEK	18

ABSZTRAKT

Műhelymunkám a párkapcsolati elégedettség fényében vizsgálta a párok vélekedéseit, arra vonatkozóan, hogy szerintük az apai szerep időbelileg mikor kezdődik, illetve az újszülött körüli feladatok előrelátható elvégzésében inkább az anyának kellene részt vennie, inkább az apának, vagy pedig egyenlő mértékben kell ennek megvalósulnia. Kutatásomban a „*Szülővé válunk*” *munka-magánélet online kutatás* kérdőívet használtam fel, amelyből összesen 58 személy adatát használtam, kiknek 70% teljes mértékű elégedettséget jelzett a párkapcsolati elégedettség kérdésében. Összevetve e értéket az apaság időbeli kezdetével, szignifikáns együttjárást kaptam ($p=0,0136$), még hozzá közepesen erős ($0,322^*$) együttjárást. Ok-okozati együttjárás nem állapítható meg, azonban a két változó egymás befolyásoló hatása igen. Második hipotézisem szintén szignifikáns ($p=0,0213$) összefüggést mutatott a párkapcsolati elégedettség és a gyermekgondozásban résztvevő felek munkamegosztása között, közepesen erős ($V=0,368$) kapcsolattal. Megállapítottam, hogy a párkapcsolati elégedettség együttjár az apaság időbeli kezdetével, illetve megállapítottam, hogy minél elégedettebbek a párok kapcsolatukkal, annál inkább vélik úgy, hogy egyenlő mértékű lesz a munkamegosztás a felek között a gyermekgondozásban.

Kulcsszavak: párkapcsolati elégedettség, munkamegosztás, apaság kezdete, apai-anyai szerepek, gyermekgondozás

BEVEZETŐ

Az ember, életében megannyi mérföldkőhöz ér el, amelyek mind-mind lényeges változásokat jelentenek. Ezek egyike a párkapcsolat, amelyben a két fél mindenre kiterjedő elkötelezettséget él át, s a meghitt pillanatok fürdőjében ver leginkább gyökeret a felek közötti intimitás. Gyakran egy igen kiegyensúlyozott kapcsolat áll fenn, mindaddig míg nő és férfi nem válik anyává és apává. Ez idő tájt az egymással töltött meghitt pillanatok idejét átveszik az újszülöttel töltött gyönyörű évek, ami alatt a feleknek teljes mértékben át kell szerveznie az addigi életüket. A szülőknek egyensúlyt kell találni munkahelyük és a magánéletük között, illetve az újszülött körül felgyülemelő feladatok is nem egy emberes munkává alakulnak.

Mivel az anyai és apai feladatok megoszlása az újszülött érkezésével nem ígérkezett ez idáig kifejezetten gyakran vizsgált témakörnek, illetve az apaság, mint különböző elvárások között mozgó szerepkör meglehetősen kevés hangsúlyt kapott hosszú évekig, ezt a témát szerettem volna mélyebben megvizsgálni. Műhelymunkámban arra keresem a választ, hogy a párkapcsolati elégedettség mértéke összefügg-e az apaság elgondolt kezdetével (gondolat, fogantatás, megszületés, ...) illetve, hogy az elégedettség milyen kapcsolatban áll azzal, hogy az újszülött körüli feladatok (pelenkázás, etetés, fürdetés, ...) melyik szülő feladata. Ugyanis feltételezem, hogy minél elégedettebbek a párok kapcsolatukkal, annál inkább gondolják azt, hogy az apaság már akkor elkezdődik, amikor gondolatban megfogalmazódik a gyermekre való vágy. Illetve azt is feltételezem, hogy minél nagyobb mértékű az elégedettség, annál inkább fogják a felek úgy vélni, hogy az újszülött körüli feladatok az anyának és az apának is egyenlő feladata.

ELMÉLETI HÁTTÉR

AZ EGYÜTT ÉLŐ PÁROK KÖZÖTTI MUNKA-MAGÁNÉLET EGYENSÚLY

A nemek közötti egyenlőtlen társadalmi viszonyok meglehetősen nagy változásokon mentek keresztül az elmúlt évtizedek alatt, mégis azonban a nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdök erős gyökeret vertek maguknak és hatalmas befolyásoló szerepük lett mind a nők, mind pedig a férfiak munka-magánélet egyensúlyára. Alapvetően elmondható, hogy eltérő szemléletmódok jelennek meg nők és férfiak között, amely különösen megnehezíti az egyensúly megteremtését.

Léder László (2019) mutat rá, hogy még a „régi szép időkben” a család tulajdonképpen maga volt a munkahely. A családban való munka-magánélet eloszlás nem a ma elgondolt rend szerint ment végbe, ugyanis a mai hagyományosnak vélt elgondolások valójában nagyjából csak a huszadik század elején jelentek meg, mialatt kezdetét vette a nők iskolázottságának emelkedése és a kétkeresős családmódel kialakulása (Somlai 2013). A társadalomban kialakult változások nagymértékben meghatározták a családok életfeltételeit és a társadalmi helyzetet. A család a nap nagyrészt együtt tölthette, s az apának nem kellett családjától elszakadnia, az anya pedig sosem volt egyedül a gyermekeivel, tekintve, hogy a nagyszülők vagy a nagyobb testvérek körbevették, aminek köszönhetően anya is kedve szerint részt vehetett a feladatokban (Léder, 2019). A hagyományos háztartásban felnövő gyerek pedig inkább számított „miniatűr

felnőtt-nek”, mint mindentől megóvott kölyöknek (Somlai 1986). Az idő múlásával a szülők egyre több szükségletet alakítottak ki a gyermekgondozás körüli feladatokban, amely által szinte egy teljes munkaidős rendszert alakítottak ki, minden igényre odafigyelve, létrehozva új családi funkciókat (Somlai 1986).

Számos tényezőtől függ, hogy miképpen alakul a párok közötti munkamegosztás, mégis ami számottevően kiemelkedik a kutatásokból, az a tradicionális családképhez való tartós ragaszkodás (Gregor, 2016), ami ez esetben a nők háztartással kapcsolatos szerepeire, a férfiaknak pedig a kenyérkereséshez kapcsolódó szerepeire utalnak. A nők szocializációja is arra épít, hogy családon belül végezzék el napi szinten a háztartást, illetve a gyermekgondozásban előjövő feladatokat, a férfiakkal kapcsolatos elvárások pedig mind a munkavállalásra, mind pedig a saját gyermekkel való „foglalkozásra” is kitérnek (Szabó-Tóth, 2017).

Bár a szerepek kiegyenlítődhetnek, mégis az első gyermek születésével szinte automatikusan az édesanyák mellőzik a kenyérkeresés feladatát és veszik át a gyermekgondozással járó feladatokat (Herche, 2010 idézi Szabó- Tóth 2017).

AZ EGYÜTT ÉLŐ PÁROK MUNKAMEGOSZTÁSA A GYERMEKGONDOZÁSBAN

Az előbbiekben míg kiemeltem, hogy a munka-magánélet egyensúly általánosságban miképpen oszlik el a nemek között, érdemes rávilágítani, hogy ezen belül, a gyermekgondozás körüli feladatokról egyáltalán hogyan vélekednek a különböző felek, még mielőtt egyéb tényezőkkel összevetném.

Ami miatt leginkább az édesanyák szerepét hangsúlyozzák a kutatások, az leginkább arra vezethető vissza, hogy szinte minden társadalomban az anyák sokkal több időt töltenek csecsemőikkel (Parke, 1995 idézi Cole és Cole 2006). Murinkó Livia (2014) átfogó kutatásában mutat rá, hogy a gyermekgondozásban tehát rendszerint az anya, esetleg a két fél elosztva veszi ki a részét. Ami a leginkább megosztott feladatok közé tartozik, az a közös játék a gyermekkel, illetve a lefektetés, míg kifejezetten nem apai szerep az öltöztetés. Ebben nagy szerepet játszik, hogy a pár mennyire követ hagyományos, vagy inkább egalitárius nézetek, ugyanis minél dominálőbb az utóbbi, annál inkább nagyobb az egyenlőség a férfi és női szerepek között. Azt is kiemeli, hogy a nők sokkal inkább elégedetlenek, ami leginkább attól függ, hogy párjuk

ennyire veszi ki részét a gyermekgondozásban, ami talán abból is fakadhat, hogy az apák egyszerűen kirekesztve érzik magukat a feladatkörből.

Az Apa-riport (2016) kutatásában arra lettek figyelmesek, hogy szinte az apák 70% céltudatosan több időt szeretne saját gyermekével foglalkozni, mint amennyi törődést saját apjától megkapott. Azt azonban érdemes kiemelni, hogy bár szinte mindkét szülő képes betölteni a gyermek legtöbb igényét, mégis az apai és az anyai szerepek valamiképp különválnak. Apai szerep alatt értendő különösen a fizikai játék, játszótárs szerepe (Ranschburg, 2003). Munroe (1994) kutatásában rámutat, hogy az apák jelentős mértékben többet játszanak gyermekeikkel, mint az anyák (Cole és Cole 2006). Az apai játék/játékosság azért is jelentős, mivel a gyakori játszás kiemelkedő mértékben erősíti a kötődést apa és gyermeke között (Cox és mtsai 1992 idézi Cole és Cole 2006).

Mindazonáltal, hogy manapság egyre inkább érezhető, hogy a gyermekgondozásban sokkal inkább kiveszik a részüket a „modern apák”, akik pelenkáznak, etetnek, továbbra is sokkal számottevőbb e feladatokat az anyákkal összekapcsolni a nemi szerepelvárások és a tradicionalitás következtében (Simón és mtsai 2005, Benedek és Dorner 2015).

A PÁRKAPCSOLATI ELÉGEDETTSÉG A SZÜLŐVÉ VÁLÁSBAN

A párkapcsolati/házassági elégedettség, s magának a kapcsolat minőségének meghatározása egy olyan szubjektív vélemény, amelybe beletartozik mind a kapcsolat egészéről, mind a benne fellelhető komponensekről, mind pedig az egymáshoz való viszonyulásról alkotott ítélet (Gödri, 2001; Horváth-Szabó, 2007 idézi Lakatos és mtsai, 2020).

Stinnett és Stinnett (1995) jól összefoglalja, hogy mely tényezők azok, amelyek a legnagyobb elégedettséget és elégedetlenséget okozzák a nők és férfiak számára. Az előbbihez felsorolható a mély barátság és összetartozás jelenléte, a személyes fejlődés, közös célok, érzelmi támogatás, biztonság, illetve az anyaság és az apaság élménye. Ami pedig a legtöbb probléma okozója, az a szexuális, az anyagi és a gyerekkel kapcsolatos problémák, ami a szülői szereppel való megküzdést illeti (idézi Kovács, 2012).

Egy baba megszületésével, s a szülővé válás kezdetével a párok élete bonyolult szakaszokon megy keresztül, amelyben nagymértékű változások befolyásolják a felek közötti kapcsolat minőségét. Vajda Dóra Beáta (2016) kiemeli, hogy alapvetően a szakirodalomban

nincs konszenzus arra vonatkozóan, hogy a szülők a gyermek születésével elégedettebbek volnának a párkapcsolatukkal vagy sem. Knauth (2000) kifejezetten arra világít rá, hogy a szülést követő időszakban csökken az elégedettség, ugyanis a partnerrel töltött szabadidős tevékenységek idejét átveszi a gyermekkel való gondoskodás, s a férfiak a párjukkal való interakcióban, a nők pedig a támogatás hiányában tapasztalnak problémákat, azonban ez a fajta elégedetlenség a felek között eltérő időpontokban jelentkezik (idézi Vajda 2016). Mindemellett a munkamegosztásban is számos változás következik be az új élet gondoskodása következtében (Belsky és Pensky 1988).

Érdemes kiemelni, hogy a párkapcsolati elégedettség és a szülővé válás minősége nem feltétlen egy ok-okozati együttjárás, sokkal inkább egymásra ható tényezők körkörös folyamata, amelyben e tényezők egymást befolyásolva alakítanak ki különböző végkifejleteket. Sőt, talán nem is kifejezetten az újszülött jelenléte, sokkal inkább az új és szokatlan élethelyzet okozza a legfőbb bonyodalmakat. Emiatt nem is érdemes feltétlenül az egyikből következtetni a másikra, ugyanis ennek feltételezése nem eredményezne szignifikáns kimenetelt.

Ahogy a gyermek születése befolyásolja a párok elégedettségi szintjét a kapcsolattal, úgy befolyásolja a születés előtti elégedettség is a későbbi folyamatokat. Rovine (1990) állítja, hogy azok a párok, akik már a születés előtt elégedettebbek a párkapcsolatukkal, a születés után is nagy valószínűséggel vélekednek ugyanígy (Vajda, 2016).

Feleségből és férjből tehát gyermek körül sürgő-forgó anya és apa lesz, kiknek adott esetben mind a saját munkahelyen, mind pedig otthon helyt kell állni, mindezentül újra szükséges definiálni a teendőket, miközben a meghitt pillanatokra is időt kell szánni, hogy a kapcsolat továbbra is élő rendszer maradjon (Goldenberg 2008).

MIKOR KEZDŐDIK AZ APASÁG?

Az apává válás más-más szinteken lezajló bonyolult folyamat, amelyben megváltozik a férfi önképe, új érzések, viselkedésminták jönnek létre, ami már a prenatális szakaszban is elkezdődik, különösképp akkor, amikor az apa aktívan részt vesz a terhesség körüli feladatokban (Andrek 2019). Az édesapák ezen időszakban gyakran élnek át intenzív stresszt, szorongást, haszontalanságot, amelyen legtöbbször az anya támogatása tud segíteni (Yu, Hung, Chan, Yeh és Lai 2011).

Amíg tehát az anya és az apa között nincs minden rendben, addig az apák gyakran válnak passzívvá (Léder, 2019). Így azok az apák, akiket motiváló családi és párkapcsolati közeg vesz körül, nagyobb eséllyel válhatnak gyermekeiket szerető jó apává, ami által sokkal korábban is képesek bevonódni a gyermek körüli feladatokba (Léder, 2019). S általában elmondható, hogy szoros összefüggés áll fenn az apai szeretet és odafigyelés, és a megfelelő párkapcsolat között (Pruett, 2009).

Érezhető, hogy az apaság érzése nem a gyermek születésével, hanem már a prenatális időszakban elkezdődik, mikor is az apai kötődés szinte egyenértékűvé válik az anyai kötődéssel, s mind hormonális, mind pedig agyi változások is megjelennek ezen és későbbi időszakokban is (Pilyoung 2014), amelyek előszeretettel támogatják az apa-gyermek kötődést.

Ami továbbá bizonyítja, hogy az apai szerep valóban már a prenatális szakaszban elkezdődik, az az apai jelenlét, illetve apa lélektani állapota és az újszülött fejlődése közötti közvetlen kapcsolat (MoBa 2013), nem beszélve arról, hogy az apai törődés születés utáni hatásai többszörösen meghatározzák a gyermek fejlődésének egészséges folyamatát.

HIPOTÉZISEK

A szakirodalmi előzmények alapján úgy gondolom, hogy a párkapcsolati elégedettség meghatározza a közös háztartásban résztvevő felek gyermekgondozásban (etetés, pelenkázás, fürdetés, altatás, játék) vállalt szerepüket és összességében mindkét fél jelenléte egyenlően fontos lesz ezáltal. Ennek következtében pedig az apa jelenléte is egyenértékűvé válik az anya szerepével a gyermek körüli feladatokban, s az apa szerepe nem korlátozódik csak a munkahelyén betöltött feladataira.

H1: A párkapcsolati elégedettség meghatározza, hogy a szülők hogyan gondolkodnak arról, hogy mikor kezdődik az apa szerepe. Minél „hagyományosabb” családképet követnek, annál inkább lenne mérvadó, hogy az apa szerepe a kelleténél később kezdődik.

Ennek megfelelően a statisztikai nullhipotézisem a következő:

H0: A párkapcsolati elégedettség és az apai szerep kezdete között nincs együttjárás.

H2: A párkapcsolati elégedettség hozzájárul ahhoz, hogy a pár sokkal emancipáltabb módon álljon hozzá első éveiben a gyermekgondozás körüli feladatokhoz: etetés, pelenkázás,

fürdetés, altatás. Minél emancipáltabb az elképzelés, annál inkább lesz egyenlő mértékű a gyermekgondozás körüli feladat.

Ennek megfelelően a statisztikai nullhipotézisem a következő:

H0: A párkapcsolati elégedettség és a gyermekgondozásban résztvevő felek eloszlása között nincs szignifikáns különbség.

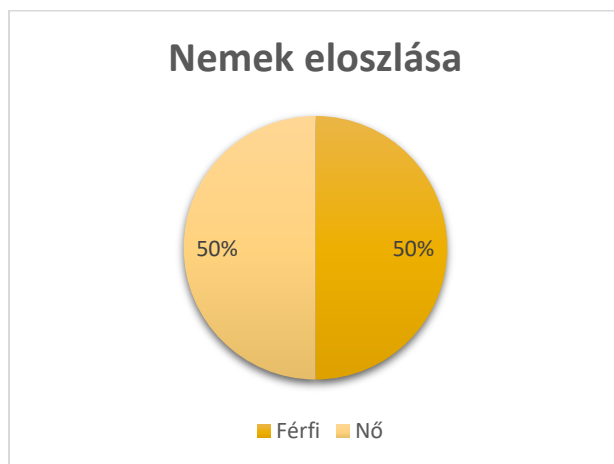
MÓDSZER

1. VIZSGÁLATI SZEMÉLYEK

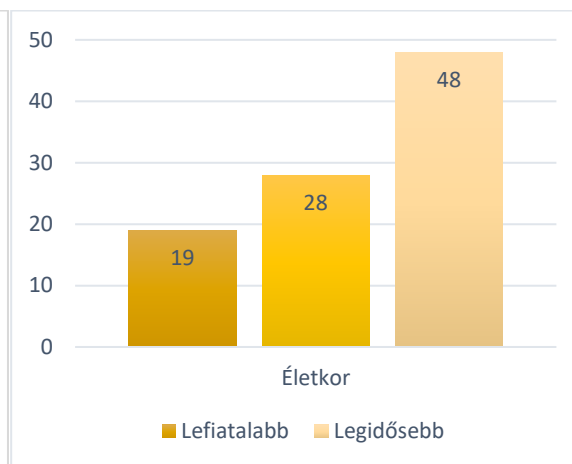
Vizsgálati mintámat összesen 89 személy alkotja, ebből pedig 29 párt, azaz összesen 58 személy adatát tudom felhasználni, ha a párkapcsolati elégedettséget szeretném vizsgálni a felek között. Alapvető célunk volt a kérdőívvel, hogy a párkapcsolatban való, s gyermeket tervező mindkét fél töltse ki, ugyanolyan jeligével. A többi adat felhasználását azért iktatom ki, mivel a fennmaradt párokból úgy tűnik csak az egyik fél töltötte ki a kérdőívet, illetve a nő-férfi arányok is egyenlőtlenek ezáltal. Kérdőívünk bevonási kritériuma az volt, hogy legalább 18 évnél idősebb párok vegyenek részt, akik jelenleg még gyermekvállalás előtt állnak, de abban biztosak, hogy szeretnének majd gyermeket.

A mintámba választott személyek átlagéletkora 28,91, a medián 28 életév. A legfiatalabb kitöltő 19 éves, a legidősebb pedig 48. A férfiak száma a mintában 29 (50%), illetve a nők is 29 (50%). A mintában szereplő emberek közül 23 (39,6%) személy rendelkezik középfokú érettségivel, és 35 (60,3%) személy rendelkezik felsőfokú érettségivel. A mintában szereplő emberek közül 28 (48,3%) személy nem házas, míg 30 (51,7%) személy házas. Az 58 személyből 4 (6,89%) személy munkanélküli, 9 (15,5%) diák/hallgató, 7 (12%) személy vállalkozó, 2 (3,4%) diák/hallgató és alkalmazott is, 29 (50%) alkalmazott, 1 (1,72%) személy vezető és alkalmazott is, és 6 (10,3%) személy van vezetői pozícióban.

1. Ábra

2. Ábra

2. ESZKÖZÖK

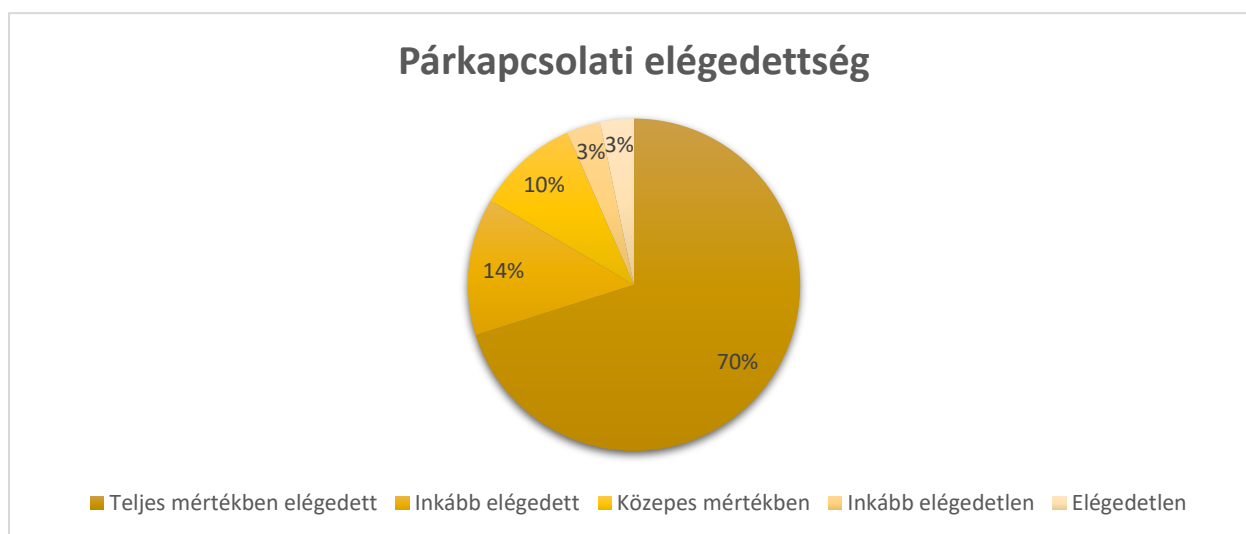
A KRE-BTK Pszichológiai Intézetének Kutatásetikai Bizottsága által engedélyezett (első adatfelvétel etikai engedélyszáma: BTK/1203-1/2021: „Szülővé válunk” munkamagánélet online kutatás. Adataimat ezen kérdőív szerint csoportosítottam, s hipotéziseim is ezen alapszanak.

A párkapcsolati elégedettséget az adatfelvétel során egy 5 faktoros Likert-skála segítségével vizsgáltam „Párkapcsolatommal teljes mértékben elégedett vagyok, a kapcsolatban szeretettnek és megbecsültnek érzem magam.” megnevezéssel, amelyben 1- egyáltalán nem értek egyet-től az 5- teljes mértékben egyetértek-ig terjedt az értékelés. Az adatok megvizsgálásához részletes leíró statisztikai elemzést alkalmazva kiderült, hogy mintámban szereplő személyek mennyire elégedettek párkapcsolatukkal. Mivel sérül a ferdeség és a csúcsosság, a mediánt választottam középértéknek, ami által jól látható, hogy a férfiak és nők összességében teljes mértékben elégedettek párkapcsolatukkal, ugyanis a 4-es faktor választásánál a felmérésre került alanyok 27, 6%-a található, amelyből kiszámolható, hogy az esetek 72,4 %-a tartozik a 4-es faktortól nagyobb kategóriába, azaz a legelégedettebb kategóriában helyezkedik el.

1. Táblázat

	Átlag	Szórás	Medián	Ferdeség	Csúcsosság
Likert 5	4,552	0,820	5	-1,752***	2,091**

3. Ábra

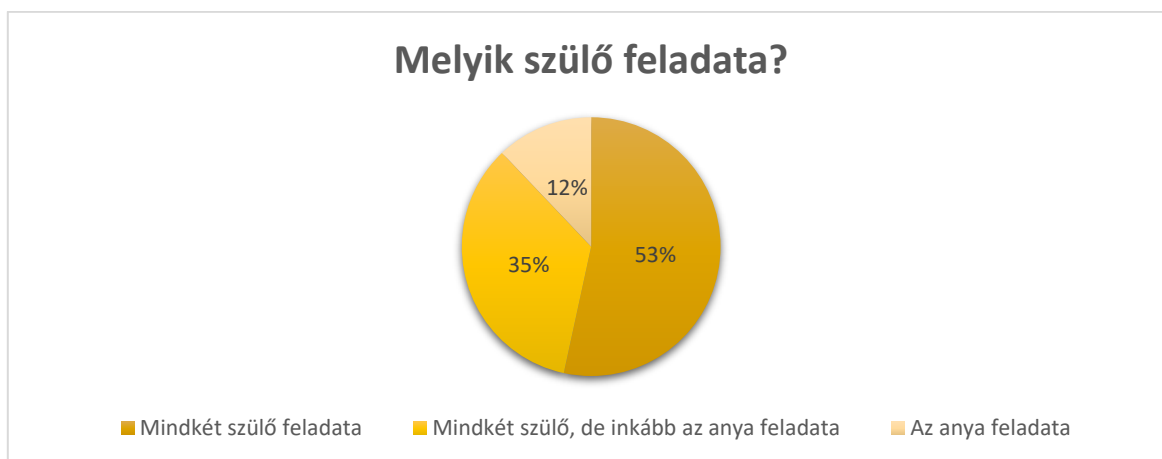
Ezt követően a kapott eredményt korreláltattam a kérdőívben szereplő elkezdett állítással: „Az apa szerepe szerintem akkor kezdődik, amikor a gyerek...”. Látható azonban, hogy a válaszok ez esetben szubjektívek. A kapott válaszokat így csoportosítottam időrendi sorrendben ordinális változókká, a következők alapján: 1- *több, mint 1 éves*; 2- *1 év körüli*; 3- *megszületik*; 4- *megfogan*; 5- *amikor gondolatban megfogalmazódik*.

2. Táblázat

	Átlag	Szórás	Medián	Ferdeség	Csúcsosság
Időbeliség	3,448	0,862	3,500	-0,856**	1,734*

Majd szemügyre vettem a gyermekgondozás körüli feladatok (pelenkázás, etetés...) nemek közötti eloszlását, amelyet a kérdőívben a következő kérdéssel tettünk fel: „*Mit gondolnak: az első évben a gyermekgondozás (etetés, pelenkázás, fürdetés, altatás, játék stb.) melyik szülő elsődleges feladata?*”. A válaszok a következők voltak: 1- *anya*; 2- *apa*; 3- *egyenlő mértékű*; 4- *majdnem egyenlő mértékű, de anya kicsit fontosabb*; 5- *majdnem egyenlő mértékű, de apa kicsit fontosabb*. Statisztikai elemzések alapján a válaszadók mintegy 53,4 %-a válaszolt úgy, hogy egyenlő mértékben fontos mindkét szülő jelenléte, 34,5% válaszolt úgy, hogy egyenlő mértékben fontos mindkét fél, de az anya fontosabb, és 12,1% válaszolt azzal, hogy az anya szerepe elsődlegesen. Az apa szerepére egyedül senki nem szavazott.

4. Ábra

3. ELJÁRÁS

A minta toborzását a Károli Gáspár Református Egyetem hallgatói végezték, illetve az Apa Akadémia (Modern Apaság Alapítvány) hivatalos oldalán közzétett bejegyzés segítségével vált elérhetővé még több személy számára. A kérdőívek kitöltése előtt minden esetben tájékoztattuk és biztosítottuk a vizsgálati személyekkel a teljes anonimitást. Az adatfelvétel 2021. februárban kezdődött és 2021. májusban zárult. A kérdőív végén a pároknak felajánlottuk, hogy a fennálló konfliktusok megoldása érdekében, amelyet esetlegesen a kérdőív okozott, segítséget nyújtunk megfelelő szakemberrel megoldani azokat.

EREDMÉNYEK

Az adatok elemzését a ROPStat 2.0 programmal hajtottam végre. A párkapcsolati elégedettség és az apai szerep kezdetének idejét korrelációval vizsgáltam. Ez esetben mindkét változót ordinális változóként elemeztem. Mivel a párkapcsolati elégedettségben és az időbeliségben is sérül a normalitás, a Spearman-féle korrelációs együtthatót választottam. A próba szignifikáns együttjárást ($p=0,0136$) jelzett, még hozzá közepes erősségű, pozitív együttjárást ($0,322^*$) a párkapcsolati elégedettség, és apai szerep kezdete között. Különös tekintettel a férfiak esetében mutatkozik figyelemreméltó együttjárás ($p=0,040$ ($0,384^*$)). Mivel a statisztikai eljárás nem állapítja meg az ok-okozati összefüggést, csak arra kaphatunk választ, hogy a párkapcsolati elégedettség, és az apai szerep kezdete (eszerint minél korábbi) összefügg. Arra nem kapunk választ, hogy melyik miből következik, tehát állítható, hogy a két tényező egymást kiegészítve javítja, vagy épp rontja egymás értékeit. Nullhipotézisemet elvetem, szakmai hipotézisemet pedig megtartom.

A következőkben a párkapcsolati elégedettséget vettem össze a párok nemek szerinti eloszlásával a gyermekgondozásban, amihez keresztábrás elemzést használtam. Ez esetben a khi négyzet-próba ($f=6$): $\chi^2=14,870$ ($p=0,0213$)* összefüggést mutat a vizsgált változók között. A Crámer-féle kontingencia-együttható $V=0,368$ közepesen erős összefüggést mutat. Nullhipotézisemet tehát elvetem és szakmai hipotézisemet megtartom.

DISZKUSSZIÓ

A kutatásom eredményeként azt kaptam, hogy a párkapcsolati elégedettség összefüggést mutat az apaság előrelátható kezdetével, azaz a párkapcsolati elégedettség és az apaság kezdete valamiképp együtt mozog. Ennek megállapítása azért fontos, mivel kutatások kiemelik, hogy amikor a szülők nem elégedettek egymással, az anya sokkal érzékenyebbé válik és az apa szerepe sokkal inkább leértékelődik, ami veszélyezteti a gyermek felnevelését, azaz a nevelés akkor válik a leghatékonyabbá, amikor a szülők boldogok együtt (Cabrera és mtsai, 2009). Az apák aktivizálását nagyban befolyásolja az anya ösztönzése, esetleg elbátortalanítása, akárcsak az is, hogy a csecsemővel való foglalkozás mennyire tűnik bonyolultnak. Manion (1977) kutatásában állapították meg, hogy az apák sokkal inkább ringatták csecsemőiket, mint inkább fürdették. Amikor tehát az anya és az apa szerepe ugyanolyan fontossá válik, és az apák aktívan részt tudnak venni a prenatális szakaszban és a születés előkészítésében, a gyermek

egészségesebben és nagyobb súllyal is születik, nem mellesleg a párkapcsolati elégedettség is növekszik Graham (2009) kutatásában, ami megállapítja, hogy e tényezők egymást kiegészítve viszonyulnak egymáshoz (idézi Léder, 2019).

Az gyermek születésével az apai szerepek még csak akkor kezdik leginkább kibontakoztatni magukat, ami szintén nem tud megvalósulni boldogtalan párkapcsolatban. A gyermekgondozás (etetés, pelenkázás, fürdetés...) körüli feladatokra fókuszálva, Parke és Swain (1975) kutatása hangsúlyozza, hogy apai intenzív gondoskodás (fürdetés, etetés, pelenkázás) a gyermek későbbi erős szintű stressztűrését és fejlett szociális viselkedését eredményezi. Az édesapáknak ezenkívül leginkább játékkal és a kommunikációval kapcsolatos szerepeit emelik ki az újszülöttnél. E szerepek erős hangsúlyozása az apa részéről, növeli a gyermek gondolkodási funkcióit, intelligenciáját, illetve a stabil lelki fejlődésre is kihatással van (Pedersen és mtsai, 1975).

Valószínűsíthető, hogy mindezen tényezők nem csak és kizárólag a párkapcsolati elégedettségtől függenek, hanem számos más tényező befolyásolja, hogy miképpen vélekednek a gyermeküket váró felek e kérdéskörökről. Mégis fontos kiemelni, hogy a párkapcsolatban való meghittségnek a megélése egy sokkal fesztelenebb és őszintébb kommunikációt, együttműködést képes eredményezni a felek között, ami által a felek képesek letisztázni a szerepeket, s egyenrangú szülőként képesek kivenni a részüket a gyermek körüli feladatokból. Ennek megalapozása pedig a gyermek egészséges fejlődésének egy lényeges alappillére.

ÖSSZEGZÉS, KITEKINTÉS

Műhelymunkámban a párkapcsolati elégedettség hatását kíséreltem meg megvizsgálni a párkapcsolatban/házasságban élő felek esetében, az apaság időbeli kezdetére és a gyermekgondozás körüli munkamegosztásra vonatkozóan. Az elméleti háttér alapján felállított szakmai hipotéziseim teljesült, miszerint -ha nem is ok-okozati viszony áll fenn- valamiképpen e tényezők együttjárnak, összefüggés áll mutatkozik. A későbbiekben, kutatásomat érdemes lenne több szempontból is megvilágítani, figyelembe véve a felek iskolai végzettségét, a saját szülőktől kapott bánásmódot/munkamegosztást, illetve akár munkahelyi támogatottságot. Valamint érdemes lenne egy több kérdésből álló kérdőívet felállítani, a párkapcsolati

A gyermekgondozásban résztvevő felek munkamegosztása a párkapcsolati elégedettség fényében

elégedettségre vonatkozóan, hogy sokkal árnyaltabb, reliábilisabb képet nyerjünk az elégedettség fokáról.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetet szeretnék mondani mindegy egyes oktatónak, kutatónak, hallgatónak és vizsgálati személynek, aki részt vett a kutatásban, a kérdőív összeállításában, a minta toborzásában, az adatfelvételben, valamint az adatok rögzítésében. Nem utolsó sorban köszönetet szeretnék mondani Léder László tanár úrnak segítőkészségéért és munkájáért, amivel elősegítette a műhelymunkám elkészülését, s legfőképpen a Csendes Apa forradalom című kiváló könyvéért, amiből a műhelymunkám ihlete is származik.

BIBLIOGRÁFIA

- Andrek A. *A szülő - magzat kötődést befolyásoló tényezők vizsgálata párkapcsolati és intergenerációs kapcsolati jellemzők figyelembevételével*. Doktori disszertáció, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, 2019
- Belsky, J., & Pensky, E. (1988). Marital change across the transition to parenthood. *Marriage & Family Review*, 12(3-4), 133–156.
- Benedek Szidónia A., Dorner L. (2015). Az apa szerepe a kisgyermek életében. *Gyermekeknevelés*. 3. évf. 2. szám 1-14.
- Cabrera, N. J., Shannon, J. D., Mitchell, S. J., & West, J. (2009). *Mexican American Mothers and Fathers' Prenatal Attitudes and Father Prenatal Involvement: Links to Mother–Infant Interaction and Father Engagement*. *Sex Roles*, 60(7-8), 510–526. doi:10.1007/s11199-008-9576-2
- Caspersen, I. H., Knutsen, H. K., Brantsæter, A. L., Haugen, M., Alexander, J., Meltzer, H. M., & Kvaalem, H. E. (2013). Dietary exposure to dioxins and PCBs in a large cohort of pregnant women: Results from the Norwegian Mother and Child Cohort Study (MoBa). *Environment International*, 59, 398-407. doi:10.1016/j.envint.2013.07.001
- Cole, M., Cole, S.R. (2006). *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest
- Goldenberg, H. és I. (2008). *Áttekintés a családról*. II. kötet. Animula.
- Gregor A. (2016): A nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdök a 2000-es években Magyarországon. *socio.hu – Társadalomtudományi Szemle*, 6. (1): 89-111.
- Kim, P., Rigo, P., Mayes, L. C., Feldman, R., Leckman, J. F., & Swain, J. E. (2014). *Neural plasticity in fathers of human infants*. *Social Neuroscience*, 9(5), 522–535. doi:10.1080/17470919.2014.933713
- Kovács, R. R. (2012) A házastársi kapcsolat, a párkapcsolati elégedettség narratív pszichológiai tartalomelemzéssel és pszichometriai eszközökkel történő vizsgálata, tekintettel a családi életciklusokra. Pécs: PTE BTK Pszichológia Doktori Iskola

Kyle D. Pruett: How Men and Children Affect Each Other's Development. Retrieved June 14. 2021, from: <https://www.zerotothree.org/resources/1075-how-men-and-children-affect-each-other-s-development>

Lakatos, Adél Csilla; Martos, Júlia; Mányai, Adrienn; Martos, Tamás: *Párkapcsolati mintázatok és kapcsolati elégedettség együtt élő pároknál: az Olson-modell ellenőrzése.* MENTÁLHIGIÉNÉ ÉS PSZICHOSZOMATIKA, 21 (1). pp. 56-85. ISSN 1419-8126 (2020)

Léder L. Csendes Apa forradalom. L'Harmattan KFT. Budapest, 2019

Manion, J. (1977). *A Study of Fathers and Infant Caretaking.* Birth, 4(4), 174–179. doi:10.1111/j.1523-536x.1977.tb01236.x

Murinkó Livia (2014): A nemi szerepekkel és a családdal kapcsolatos attitűdök európai kitekintésben: értékek és gyermekgondozás. *Szociológiai Szemle* 24(1), 67–101.

Parke, R., & Swain, D. (1975). Infant characteristics and behavior as elicitors of maternal and paternal responsiveness in the newborn period. Paper presented at the meeting of the Society for Research in Child Development, Denver, CO.

Pruett, K.D. & Pruett, M.K. (2009). *Partnership Parenting: How men and women parent differently—Why it helps your kids and can strengthen your marriage.* New York: Perseus.

Ranschburg J.. Szülők lettünk. Az élet első hat éve. Saxum Kiadó, Budapest, 2003

Somlai P. (1986). A „hagyományos háztartások” és a „polgári intimitás”: *Két típus a családi kapcsolatok társadalomtörténetéből.* A Magyar Tudományos Szociológiai Bizottság folyóirata. Budapest, ISSN 0133-3461, ZDB-ID 190416-4. - 1984/85, 1/2, p. 1-23

Somlai Péter – Tóth Olga: A házasság és a család változásai az ezredforduló Magyarországon. *Educatio* 2002/3. 339-348. o.

Szabó-Tóth Kinga (2014) ...de mi van a férfiakkal? Férfiszerepek a változó Magyarországon. *KAPOCS* XIII. évf. 1. szám (60) <http://www.ncsszi.hu/kiadvanyok/kapocs-letoltheto--lapszamai/kapocs-2014/125/news>

Szabó-Tóth Kinga (2017). *Kötéltánc. Nők (és férfiak) a porondon. Néhány gondolat a családról, a női/férfi szerepek családon belüli változásairól.* ISSN_2062-204X_8_evf_1-2_sz_2017_026-039

Vajda D. B. (2016). Aktor, partner hatások, interakciók és moderáló tényezők a párkapcsolati minőség és a személyiség közti összefüggésben. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pszichológia Doktori Iskola, Személyiség- és Egészségpszichológia

Yang, R., Yarrow, L. J., Rubenstein, J. L., & Pederson, F. A. (1978). *Infant and Environment: Early Cognitive and Motivational Development. The Family Coordinator*, 27(1), 95. doi:10.2307/582746

Yu, C. Y., Hung, C. H., Chan, T. F., Yeh, C. H. & Lai, C. Y. (2011). Prenatal predictors for father–infant attachment after childbirth. *Journal of Clinical Nursing*, 21, 1577-1583.

MELLÉKLETEK

1. Melléklet

